

מסמך רקע בנושא:
הפללת לקוחותיה של תעשיית המין
מחקר משווה

מוגש ליו"ר ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים
חה"כ זהבה גלאון

כתיבה: דפנה סחייק, עובדת מחקר ומידע

אישור: עו"ד דן להב, ראש תחום ממשל

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

ט"ז באב תשס"ד

3 באוגוסט 2004

תוכן העניינים

2	תמצית
1	מבוא
1	1. דפוסי מדיניות: ההתייחסות הממסדית לזנות
1	1.1. השיטה האוסרנית (קרימינליזציה)
2	1.2. השיטה הרגולטורית (מיסוד)
3	1.3. אי-הפללה מוחלטת (דה-קרימינליזציה)
3	2. מדינות בעולם – סקירה משווה
3	2.1. אוסטרליה
4	2.2. ארה"ב
5	2.3. בריטניה
5	2.4. דנמרק
5	2.5. הולנד
6	2.6. מקדוניה וקוסובו
6	2.7. ניו-זילנד
6	2.8. פינלנד
6	2.9. צרפת
7	2.10. קנדה
8	2.11. שבדיה
9	3. טבלה מסכמת
10	מקורות

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשת יו"ר ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים, חה"כ זהבה גלאון, ועוסק בסוגיה של הפללת לקוחות תעשיית המין במדינות שונות בעולם.

בחלקו הראשון של המסמך נמנים שלושה דפוסים עיקריים של התמודדות מדינתית עם זנות: קרימינליזציה, מיסוד ואי-הפללה. מדפוסים אלה נגזרת בין השאר הגישה אל לקוחות תעשיית המין.

בחלקו השני של המסמך נסקרת התייחסות החוק אל לקוחות תעשיית המין במדינות שונות. ברוב המדינות שנסקרו הזנות היא חוקית, ועם זאת, ברובן קיימות הגבלות שונות לשם הסדרתה.

בשבדיה החוק מפליל את לקוחות תעשיית המין מאז 1999; הצעת חוק ברוח דומה עתידה להיות מוגשת בפינלנד בשנת 2005. יש מדינות שרוח החוק בהן שוללת את קיום התופעה ברמה המוסרית, ועם זאת מדיניותן מבטאת השלמה עם קיומה. במקדוניה ובקוסובו החוק מפליל מי שרכשו שירותי מין מקורבנות סחר בבני-אדם; במדינות מסוימות בארה"ב ובאוסטרליה ננקטים אמצעי הרתעה שונים כלפי לקוחות תעשיית המין, ובבריטניה ובמחוזות מסוימים בקנדה ננקטים אמצעי הרתעה כלפי לקוחות זנות הרחוב. במדינות אחרות אין התייחסות ספציפית אל לקוחות תעשיית המין, והמאבק מתמקד בתופעות הנלוות לתעשייה זו – סחר בבני-אדם, סרסרות, ניצול קטינים והפרת הסדר הציבורי.

ללקוחות של תעשיית המין אין מאפיינים ייחודיים: הם אינם משתייכים לקבוצת גיל, דת, תרבות, שכבה חברתית או שכבה כלכלית מסוימת. לרוב, מקובל בציבור להתייחס אליהם בסלחנות, ולא להטיל עליהם את האחריות לניצול קורבנות תעשיית המין וקורבנות הסחר בבני-אדם למטרות אלה.¹ בשנים האחרונות, עם איחוד אירופה, התרחבו ההזדמנויות הפתוחות לפני לקוחות תעשיית המין: תופעות התנועה אל מדינות מערב אירופה ובתוכן וההגירה אליהן ממדינות עניות במזרח אירופה ובצפונה על רקע קשיים כלכליים יצרו במדינות שונות מגזר גדול של עובדים לא מקומיים בתעשיית המין.² בכמה מהמדינות עודכנה החקיקה בעקבות שינויים אלו.

בחלקו הראשון של מסמך זה מוצגים דפוסי מדיניות מרכזיים כלפי סוגיית הזנות; בחלקו השני נסקרים דפוסי המדיניות הנהוגים במדינות שונות, בהדגשת ההתייחסות אל הלקוח ואל סוגיית הפללתו.

1. דפוסי מדיניות: ההתייחסות הממסדית לזנות

ההתייחסות אל לקוחות תעשיית המין נגזרת מן היחס אל התופעה בכללותה. במקום שבו הזנות נחשבת לגיטימית אין רכישת שירותי מין נתפסת כתופעה המצריכה התייחסות מיוחדת. לעומת זאת, במקום שבו יש יחס שלילי אל רעיון הזנות (גם בהעדר איסור בחוק), היחס הוא שלילי גם כלפי גורמים שונים בתעשיית המין: הסרסורים, הזונות ולעתים גם הלקוחות.

נהוג להתייחס לשלושה דפוסי התמודדות עיקריים עם תופעת הזנות במדינות שונות בעולם:³

1.1 השיטה האוסרנית (קרימינליזציה)

איסור מוחלט של זנות ושל כל המעשים הנלווים אליה או הכרוכים בה ואכיפה בלתי מתפשרת של החוק הפלילי. על-פי גישה זו אין לדרוש תמורה בעבור שירותי מין והזונות עצמן עוברות עבירה פלילית. במדינות שבהן זה דפוס ההתמודדות עם תעשיית המין, ככל שהאשה תלויה יותר בזנות לקיומה, כך היא תתקשה יותר לדווח על פגיעה, על ניצול או על מעשי אלימות על רקע זה, מחשש שתועמד לדין. מבקרי שיטה זו טוענים כי במקום שבו היא נהוגה קשה לאתר את קורבנות הזנות ולחלצן ממצבן, מאחר שהתעשייה מתנהלת בחשאיות רבה יותר במקומות אלה, למשל במדינות ארה"ב (למעט נוואדה).

¹ מתוך: הקליניקה למאבק בסחר בנשים, האוניברסיטה העברית, ומוקד סיוע לעובדים זרים, הפללת הלקוח: בסיס לדיון פתוח, מסמך שהוגש לוועדת החקירה הפרלמנטרית בעניין הסחר בנשים, 17 במרס 2004.

² Judith Kilvington, Sophie Day and Helen Ward, "Prostitution policy in Europe: a time of change?", *Feminist Review* No. 67, Spring 2001, pp. 78-93.

³ וראי למשל: הקליניקה למאבק בסחר בנשים, האוניברסיטה העברית, ומוקד סיוע לעובדים זרים, הפללת הלקוח: בסיס לדיון פתוח, מסמך שהוגש לוועדת החקירה הפרלמנטרית בעניין הסחר בנשים, 17 במרס 2004, וכן: מרכז מחקר ומידע, הכנסת, מיסוד הזנות בישראל, מסמך רקע לדיון הוועדה לקידום מעמד האשה, כתבה רחל וורצברגר, דצמבר 2000 – לא הוגש.

1.2. השיטה הרגולטורית (מיסוד)

התרת זנות והגבלתה, מתוך תפיסתה כרע הכרחי שיש לשלוט בו עד כמה שאפשר. על-פי גישה זו הזנות מתנהלת על-פי כללים הקבועים בחוק, והמדינה מפקחת עליה. המדינה מנפיקה רשיונות לעיסוק בצורות הזנות שהותרו, מפקחת על הזנות וגובה מסים. בגישה זו מועבר המסר הזנות היא עיסוק מקובל מבחינה חברתית. אחת השיטות למיסוד הזנות היא **הקמת בתי-בושת המנוהלים או הממומנים בידי הממשל**. למשל, במדינת **נוואדה שבארה"ב** מותרת הפעלת בתי-בושת באזורים מסוימים.⁴ בתי-הבושת מופעלים ומנוהלים על-פי רשיונות ממשלתיים, והנשים העובדות בהם נרשמות כזונות אצל השריף. בשיטה זו יש לכאורה דאגה לרווחת הזונות (הן מורחקות מהרחוב וניתנת להן גישה לשירותי בריאות, רווחה וחינוך), אולם נטען כי היא כדאית יותר ללקוחות ולבעלי הבתים, מאחר שלמעשה היא פוגעת בזכויות הנשים העוסקות בזנות בכך שהיא מפחיתה משליטתן על גופן. נוסף על כך, נטען כי בגישה זו המדינה מעבירה מסר סותר אשר ליחסה אל הזנות, שכן מחד גיסא היא מתירה עיסוק בזנות בבתי-בושת, ומאידך גיסא היא רודפת את הזונות העובדות ברחוב.⁵

שיטה אחרת של מיסוד הזנות היא **יצירת אזורים מוגדרים לעיסוק בה**, הרחק מסביבת מגורים, כמו רובע "החלונות האדומים" באמסטרדם. שיטה זו מבוססת על ההנחה כי עם יצירת "מרחב מקובל" שבו תוכל פעילות הזנות להתקיים, תתפנה המשטרה לטיפול בעבירות חמורות יותר, ותפקידה בהקשר של זנות יתמקד בהגנה על הזונות מפני לקוחות מסוכנים ולא בעצירתן על שוטטות ושידול.⁶ ואולם עדויות מהעולם מראות כי במקום לשמש אזור מוגן מאלימות בעבור הזונות, "אזורי הסובלנות" (zones of tolerance) משופעים באלימות נגד הזונות, וכי מגוון רחב של פעילויות לא חוקיות מתקיים סביבם.⁷

⁴ West Group, **West's Encyclopedia of American Law**, 1997, Volume 8.

⁵ מתוך: מרכז מחקר ומידע, הכנסת, מיסוד הזנות בישראל, טיוטת מסמך רקע לדיון הוועדה לקידום מעמד האשה, כתבה רחל וורצברגר, דצמבר 2000.

⁶ ש.ם.

⁷ ש.ם.

1.3. אי-הפללה מוחלטת (דה-קרימינליזציה)⁸

מחיקת תיוג הנשים העוסקות בזנות וביטול כל חוק המפליל מי מהמעורבים בה או המחייב פיקוח עליה. משמעותה העקיפה של אי-הפללה כאמור היא מתן לגיטימציה לתעשיית הזנות. נוסף על כך, יש הטוענים כי דה-קרימינליזציה של הזנות מגבירה את הסיכון לניצול הזנות, מאחר שחוקיות העיסוק הופכת את שירותי המין לסחורה שניתן להתמקח עליה ולהוזיל את מחירה. אין מדינה ששיטה זו בצורתה המוחלטת נהוגה בה כיום.

2. מדינות בעולם – סקירה משווה

בפרק זה מוצגת המדיניות הנקטת במדינות שונות כלפי הגורמים המעורבים בתעשיית המין, **מתוך התמקדות בסוגיית מעמד הלקוחות של תעשייה זו** (במקרים שבהם החוק מתייחס אליה). ברוב המדינות שנסקרו הזנות היא חוקית, ועם זאת, ברובן קיימות הגבלות שונות לשם הסדרת תעשיית המין.

2.1. אוסטרליה

החקיקה בנושא הזנות באוסטרליה שונה ממדינה למדינה. על-פי מסמך של המכון האוסטרלי לקרימינולוגיה,⁹ בשנת 1990 לא הופללו לקוחות תעשיית המין אלא בחוקי שתי מדינות, כמפורט להלן:

1. במדינת **ויקטוריה** אסור "ציד" זנות ברחוב ("gutter crawl"), והחוק במדינה זו (Prostitution Control Act 1994, section 12)¹⁰ אוסר גם ביקוש שירותי זנות בקרבת מקום פולחן, בית-חולים, בית-ספר, גן-ילדים, מקום ציבורי שילדים נוהגים לבקר בו וכל מקום פומבי.
2. במדינת **New South Wales** אפשר מאז 1988 לתבוע לדין אדם אשר משתתף באקט של זנות בפומבי. סעיף A19 בחוק של מדינה זו (Offences Act 1988)¹¹ אוסר איסוף זונה בטווח ראייה מבית-חולים, מכנסייה, מבית-ספר או מאזור מגורים.

⁸ מתוך: הקליניקה למאבק בסחר בנשים, האוניברסיטה העברית, ומוקד סיוע לעובדים זרים, הפללת הלקוח? בסיס לדיון פתוח, מסמך שהוגש לוועדת החקירה הפרלמנטרית בעניין הסחר בנשים, 17 במרס 2004, ומתוך: מרכז מחקר ומידע, הכנסת, **מיסוד הזנות בישראל**, טיוטת מסמך רקע לדיון הוועדה לקידום מעמד האשה, כתבה רחל וורצברגר, דצמבר 2000.

⁹ Susan Pinto, Anita Scandia and Paul Wilson, Australian Institute of Criminology, Prostitution Laws in Australia, 1990,

באתר המכון, <http://www.aic.gov.au/publications/tandi/ti22.pdf>, תאריך כניסה: 7 ביולי 2004.

¹⁰ החוק מופיע באתר המכון האוסטרלי למידע משפטי, http://www.austlii.edu.au/au/legis/vic/consol_act/pca1994295/s12.html, תאריך כניסה: 12 ביולי 2004.

¹¹ החוק מופיע באתר המכון האוסטרלי למידע משפטי, http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/disp.pl/au/legis/nsw/consol_act/soa1988189/s19a.html?query=%7E%20prostitution%20client#disp3, תאריך כניסה: 12 ביולי 2004.

2.2. ארה"ב

ברוב המדינות בארה"ב כל המשתתפים במעשה זנות מוגדרים בחוק הפלילי כעוברים על החוק, וקיימים סעיפי חוק המגדירים מעשי זנות, שידול לזנות, ארגון זנות והפעלת בתי-בושת כעבירות פליליות, אך בפועל מורשעות יותר נשים העוסקות בזנות מאשר לקוחות.¹² במדינת ניואדה אין הזנות אסורה, אך מוטל עליה פיקוח קפדני.¹³

ברוב מדינות ארה"ב זונות וסרסורים נושאים בעונשים דומים (מאסר או קנס), ואילו הלקוחות אינם נענשים על-פי רוב. החוקים הם שונים ממדינה למדינה, ואפשר לחלקם לשלושה דפוסים כלליים:

א. הפללת הזונה ואי-הפללת הלקוח;

ב. הפללת הזונה והלקוח – החמרה יתירה עם הזונה;

ג. ענישה שווה לזונה ולסרסור (בלא התייחסות ללקוח).¹⁴

בקנטקי אין להרשיע גבר בזנות ואין ענישה על סרסרות (ונוסף על כך, זונות מחויבות על-פי חוק בבדיקת איידס). **בקולורדו** זנות נחשבת עבירה חמורה יותר מסרסרות. מאז 1994 החוק באילינוי מתייחס באותה דרגת חומרה לסרסרות ולזנות.¹⁵ בשנות ה-80 וה-90 של המאה ה-20 חוקקו שלטונות מקומיים שונים בארה"ב חוקים נגד הלקוחות, כדי להילחם בתופעה של העמדת זונות לדין ושחרור הלקוחות מכל אשמה.¹⁶ בעקבות חקיקה ברוח זו ננקטים אמצעים שונים להתרעת הלקוחות, ובהם החרמת כלי רכב, שלילת רשיונות נהיגה, פרסום שמות לקוחות ותמונותיהם בעיתונות או חיובם לבחור בין העמדה לדין לבין השתתפות בסדנה שבה יקבלו מידע על השלכותיה השליליות של תעשיית המין.¹⁷ המדינות שבהן נחקקו חוקים המתייחסים באופן ספציפי ללקוחות הן **מינסוטה**, שבה אסור "לשכור, להציע או להסכים לשכור אדם בן 18 ומעלה לצורך קיום מגע מיני", ועבירה זו כרוכה בקנס של 500 דולר לפחות,¹⁸ ו**אילינוי**, שהחוק בה אוסר קיום יחסי מין עם זונה וכניסה למקום שבו מתקיים עיסוק בזנות מתוך כוונה לקיים יחסי מין עם זונה.¹⁹

¹² מתוך: הקליניקה למאבק בסחר בנשים, האוניברסיטה העברית, ומוקד סיוע לעובדים זרים, הפללת הלקוח: בסיס לדין פתוח, מסמך שהוגש לוועדת החקירה הפרלמנטרית בעניין הסחר בנשים, 17 במרס 2004, ומתוך: מחלקת מחקר ומידע, הכנסת, מיסוד הזנות בישראל, טיוטת מסמך רקע לדין הוועדה לקידום מעמד האשה, כתבה רחל וורצברגר, דצמבר 2000.

¹³ West Group, *West's Encyclopedia of American Law*, 1997, Volume 8.

¹⁴ Julie Lefler, "Shining the Spotlight on Johns: Moving Toward Equal Treatment of Male Customers and Female Prostitutes", in: *Hastings Women's Law Journal*, Winter 1999.

¹⁵ ש.ס.

¹⁶ West Group, *West's Encyclopedia of American Law*, 1997, Volume 8.

¹⁷ מתוך: הקליניקה למאבק בסחר בנשים, האוניברסיטה העברית, ומוקד סיוע לעובדים זרים, הפללת הלקוח: בסיס לדין פתוח, מסמך שהוגש לוועדת החקירה הפרלמנטרית בעניין הסחר בנשים, 17 במרס 2004, ומתוך: מרכז מחקר ומידע, מיסוד הזנות בישראל, טיוטת מסמך רקע לדין הוועדה לקידום מעמד האשה, כתבה רחל וורצברגר, דצמבר 2000.

¹⁸ "Prostitution", in: Matthew Bender & Company, Inc. (the LexisNexis Group), *Dunnell Minnesota Digest*, 2003.

¹⁹ Illinois Compiled Statutes Annotated (720 ILCS 5/11–18), 2004.

2.3. בריטניה²⁰

רכישת יחסי מין בכסף היא חוקית בבריטניה. עם זאת, מוגדרות בחוק עבירות פליליות הקשורות בזנות, ובהן "ציד" זונות ברחוב ("kerb crawling"). עבירות בהקשר זה הקשורות לילדים גוררות ענישה חריפה יותר. למשל, על הרוכש שירותי מין מילד שטרם מלאו לו 13 החוק משית עונש עד מאסר עולם (Sexual Offences Act 2003). בשנת 1982 בוטל עונש המאסר בגין "ציד" זונות והומר בקנס (Criminal Justice Act).

2.4. דנמרק

בעבר היתה הזנות כמקור מחיה בלעדי מחוץ לחוק (והותרה רק כמקור הכנסה נוסף), ואולם בשנת 1998 שונה החוק, ומאז יולי 1999 מכירת שירותי מין וקנייתם היא חוקית בדנמרק (למעט במקרה של קטינים מתחת לגיל 18), הזנות מוכרת כעבודה עצמאית, הסרסרות אסורה וההתייחסות החברתית היא מקלה (פרסום שירותי מין הוא דבר מקובל).²¹ התרת הזנות נועדה לאפשר לזונות לעבוד במסגרת החוק, ולהפלייל גורמים אחרים, שמפיקים רווחים מעבודתן. לקוחות אינם מופללים, למעט מי שמשלמים בעבור שירותי מין מקטינים (Criminal Code, section 223a). באותו סעיף בחוק העונשין נמנים גם האיסורים שלהלן בהקשר של זנות (sexual offences): קבלת כסף מעבודת זנות של אדם אחר; כפיית זנות על אחר או עידוד לזנות; התערבות במטרה להניא אדם מכוונתו לחדול מעיסוק בזנות ושכירת מקום למטרות זנות. התרת הזנות בדנמרק כרוכה במיסוי הרווחים מעיסוק זה, אך העוסקים בה אינם זכאים לשירותי בריאות או להטבות סוציאליות הנהוגות בשוק העבודה (זונה אינה זכאית, למשל, לדמי אבטלה, לימי מחלה, וכו').²²

2.5. הולנד²³

בקיץ 2000 נתקבל בהולנד חוק המתיר זנות **מרצון** – כלומר דה-קרימינליזציה של תעשיית המין ושל העובדים בה מרצונם – ומנגד מחמיר את הענישה בכל הקשור לעבירות זנות **כפויה** (ארגון שירותי מין בכוח, באלמות, בכפייה, במרמה וכדומה). החוק מתיר קיומם של בתי-בושת כל עוד אין בהתנהלותם משום הפרעת הסדר הציבורי, וזנות נחשבת עבודה במובן המשפטי של המלה: העובדים בה משלמים

²⁰ Arabella Thorp, Home Affairs Section, House of Commons Library, Parliament of Britain, Prostitution, June 2004.

²¹ מתוך אתר הפרלמנט האירופי, http://www.europarl.eu.int/hearings/20040119/femm/document1_en.pdf, תאריך כניסה: 7 ביולי 2004.

²² מתוך אתר מרכז ההגירה האירופי בברלין, http://www.emz-berlin.de/projekte_e/pj37_1pdf/Denmark.pdf, תאריך כניסה: 7 ביולי 2004, ומתוך: Flemming H. Pedersen, Danish Research Center for Prevention of Prostitution by Marie Bang Nielsen, באתר משרד הרווחה של דנמרק, <http://www.pro-centret.dk/Udgivelser/Forespoergsel-UngarskeAmbassade.doc>, תאריך כניסה: 7 ביולי 2004.

²³ Judith Kilvington, Sophie Day and Helen Ward, "Prostitution policy in Europe: a time of change?", Feminist Review No. 67, Spring 2001, pp. 78–93.

מסים, מאוגדים באיגודי עובדים,²⁴ בעלי זכויות סוציאליות, חוקיות ותעסוקתיות מלאות, כאלה שניתנות לעובדים בתחומים אחרים, ורשאים לתבוע בגין ניצול לרעה (abuse).

2.6. מקדוניה וקוסובו

במקדוניה ובקוסובו מופללים לקוחות של קורבנות סחר בנשים בלבד.

2.7. ניו-זילנד²⁵

בשנת 2003 נתקבל בניו-זילנד חוק (Prostitution Reform Act 2003) המתיר זנות (סעיף 7 בחוק). כוונת החוק²⁶ היא **דה-קרימינליזציה** של הזנות בלי לתמוך בה מוסרית, ו**יצירת מסגרת חוקית לעיסוק בה** (כלומר – מיסוד הזנות). החוק מחייב, בין השאר, התחשבות של הרשות המקומית בשיקולים של תושבי האזורים שזנות מתקיימת בהם, ואוסר סרסרות, הגירה לניו-זילנד לשם מכירת שירותי מין מסחרי והשתלבות או שילוב קטינים מתחת לגיל 18 בתעשיית המין. על-פי חוק זה לכל אדם ניתנת הזכות לסרב לספק שירותי מין מסחרי, והפעלת בית-בושת מצריכה הוצאת תעודת עסק.²⁷

2.8. פינלנד²⁸

החוק בפינלנד אינו אוסר מכירת שירותי מין בתשלום או רכישתם, למעט אלה:

1. על-פי חוק העונשין (Penal Code, Chapter 20, Section 8), רכישת שירותי מין מקטין (או כוונה לרוכשם) היא עבירה שהענישה עליה היא קנס או מאסר עד שישה חודשים;²⁹
 2. סרסרות (או כוונת סרסרות) היא עבירה שהענישה עליה היא קנס או מאסר עד שלוש שנים;
 3. רכישת שירותי מין או מכירתם במקום ציבורי היא עבירה שהענישה עליה היא קנס.
- כיום עומדת על הפרק הצעת חוק לתיקון חוק העונשין כך שייאסרו סחר בבני-אדם וצורות חמורות של סרסרות, הפצת פורנוגרפיה של ילדים וארגון הגירה בלתי חוקית, ושיווק שירותי מין. נוסף על כך, יש כוונה להגיש בשנת 2005 הצעת חוק ממשלתית שעניינה איסור רכישת שירותי מין.

2.9. צרפת

²⁴ Arabella Thorp, Home Affairs Section, House of Commons Library, Parliament of Britain, Prostitution, June 2004.

²⁵ מתוך אתר החקיקה הרשמי של ניו-זילנד, <http://www.legislation.govt.nz/>, תאריך כניסה: 23 ביוני 2004.

²⁶ המוצהרת בחלקו הראשון, בסעיף 3.

²⁷ סעיפים 15, 16, 17, 19, 20–23 ו-34 בחוק.

²⁸ שירות המחקר הפנימי של הפרלמנט של פינלנד, מכתב, הועבר בדואר אלקטרוני, 14 ביוני 2004.

²⁹ כאמור בהערה הקודמת.

חוק שנתקבל ב-12 בפברואר 2003 (Le Project de loi pour la sécurité intérieure) מחמיר עם הסוחרים בבני-אדם (הענישה על עבירה זו היא שבע שנות מאסר וקנס של 150,000 יורו) ועם העוסקים בסרסרות (הענישה על עבירה זו היא שישה חודשי מאסר וקנס של 150,000 יורו). העוסקים בזנות נתפסים בחוק זה כקורבנות הראויים להגנה. מטרתו העיקרית של החוק היא להגן על קורבנות הזנות והסחר בבני-אדם. החוק מייחס חשיבות עליונה למלחמה בתופעת הסחר בבני-אדם, שהחמירה עם פתיחת הגבולות בין מדינות אירופה.³⁰ ההתייחסות בצרפת כלפי תופעת הזנות עצמה היא סובלנית, כל עוד היא אינה כרוכה בהפרעת הסדר הציבורי (דוגמת זנות רחוב). מופללים רק **לקוחות**, המקבלים שירותי מין מילדים מתחת לגיל 18 או מ"בעלי חולשה" כגון בני-אדם עם מוגבלות.³¹

2.10. קנדה

החוק בקנדה אינו אוסר זנות, אך מטיל עליה הגבלות – ובכלל זה על לקוחותיה. הענישה החמורה ביותר בהקשר של זנות היא על עבירת סרסרות (כאשר מדובר בסרסרות בקטינים – עד 14 שנות מאסר). נוסף על כך אסורה החזקת בית-בושת או השתתפות כלשהי בפעילות בית-בושת, ובכלל זה **שימוש בשירותיו** (Criminal Code, section 210, 1985). אסורים גם שידול לזנות ו**ביקוש שירותי זנות** במקום ציבורי.³² במחוזות מסוימים בקנדה ננקטות לעתים פעולות להרתעת ה**לקוחות**, כפי שנעשה במקומות אחדים בארה"ב: למשל, במחוז ונקובר ובמחוז סנט-ג'ון המשטרה שולחת מכתבים לבתיים של בעלי רכב המבקרים תדיר באזורי זנות, ובמחוזות מסוימים מפרסמים לעתים את שמותיהם של לקוחות זנות רחוב בעיתונות המקומית.³³ ביולי 1989 פרסם משרד המשפטים של קנדה דוח להערכת השפעתו של החוק. מסקנה שעלתה מדוח זה היא שלמרות התמעטות מסוימת של זנות הרחוב בעקבות החוק, ברוב הערים שנבדקו נמצא כי זנות הרחוב שכיחה באותה מידה כמו לפני החלת החוק ב-1985.³⁴

³⁰ מתוך אתר הפרלמנט בצרפת, <http://www.assemblee-nationale.fr>, תאריך כניסה: 23 ביוני 2004.

³¹ מתוך אתר הפרלמנט האירופי, http://www.europarl.eu.int/hearings/20040119/femm/document1_en.pdf, תאריך כניסה: 7 ביולי 2004.

³² Laura Barnett, Research Branch, Law and Government Division, Library of Parliament, Prostitution in Canada: International Obligations, Federal Law, and Provincial and Municipal Jurisdiction parliamentary, Canada, January 2004.

³³ ש.ם.

³⁴ James R. Robertson, Research Branch, Law and Government Division, Library of Parliament, Prostitution, Canada, September 2003, p.13.

שבדיה היא המדינה הראשונה שנחקק בה חוק המפליל את לקוחות הזנות ואינו מפליל את הזנות עצמן (Act Prohibiting the Purchase of Sexual Services). חוק זה נחקק בינואר 1999, ולפיו, כאמור, רכישת שירותי מין אסורה, אך לא מכירתם. הענישה על-פי חוק זה היא מקנס שווה ערך להכנסה מ-50 ימי עבודה ועד מאסר לתקופה של עדשישה חודשים. בחוק זה גם הניסיון לרכוש יחסי מין מוגדר עבירה בת-ענישה.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 1999 הורשעו על-פי חוק זה רק שלושה לקוחות של תעשיית המין, והעונש שהוטל עליהם היה תשלום קנס. הנשים המעורבות במקרים אלה לא נדרשו להופיע בבית-המשפט, וזהותן נשארה חסויה.³⁶

ממרכז המחקר בפרלמנט של שבדיה נמסר כי בשנה הראשונה של יישום החוק חלה ירידה במספר הזונות ברחובות שלוש הערים הגדולות³⁷ (למשל בערים כמו שטוקהולם וגטנבורג פחת מספרן מ-20–30 זונות בלילה ל-1–3 בלילה).³⁸ על-פי המכון השבדי,³⁹ בשנתיים הראשונות לאחר החקיקה הורשעו יותר מ-100 לקוחות, ובעקבות יישום החוק פחת מספר הזונות ברחוב בכמצית, מספר הלקוחות פחת בכ-80%, ונשים זרות העוסקות בזנות נעלמו כמעט לחלוטין מן הרחובות. נוסף על כך יש שבדיה חוק נגד סחר בבני-אדם, והוא מאפשר לרשויות שבדיה להיאבק נגד המנגנון הסובב את תעשיית המין. עונש המינימום על-פי חוק זה הוא שנתיים מאסר.⁴⁰ עם זאת, נטען כי לא מן הנמנע שהחקיקה גרמה לתעשיית המין "לרדת למחתרת" ולהשתמש בדרכי התקשרות סמויות (דוגמת רשת האינטרנט, פרסום מודעות בעיתונות ושימוש בטלפונים סלולריים). טענה נוספת בעניין זה היא שהפללת הלקוח מובילה לעלייה בתיירות המין משבדיה למדינות אחרות, שאין בהן הפללה כזאת.⁴¹

³⁵ Maria Bergström, Research Service, Swedish Parliament, Sex Industry and Prostitution, June 21st 2004; Ingmarie Froman, Swedish Institute, Sweden's fight against trafficking in women, May 14th 2003.

³⁶ Judith Kilvington, Sophie Day and Helen Ward, "Prostitution policy in Europe: a time of change?", **Feminist Review** No. 67, Spring 2001, pp. 78–93.

³⁷ Research Service, Swedish Parliament, Sex Industry and Prostitution, June 21st 2004.

³⁸ Judith Kilvington, Sophie Day and Helen Ward, "Prostitution policy in Europe: a time of change?", **Feminist Review** No. 67, Spring 2001, pp. 78–93.

³⁹ Ingmarie Froman, Swedish Institute, Sweden's fight against trafficking in women, May 14th 2003.

⁴⁰ Act Prohibiting Human Trafficking for the Purpose of Sexual Exploitation, נתקבל ב-1 ביולי 2002, ש.ס.

⁴¹ Judith Kilvington, Sophie Day and Helen Ward, "Prostitution policy in Europe: a time of change?", **Feminist Review** No. 67, Spring 2001, pp. 78–93.

3. טבלה מסכמת

המדינה	לקוחות	זונות	סרסרות / סחר
אוסטרליה	חוקי (בהגבלות)	-	-
ארה"ב (קיימים הבדלים בין המדינות)	בלתי חוקי	חוקי (למעט נוואדה)	בלתי חוקי
בריטניה	חוקי (למעט לקוחות של קטינים)	חוקי (למעט זנות רחוב)	בלתי חוקי
דנמרק	חוקי (למעט לקוחות של קטינים)	חוקי	בלתי חוקי
הולנד	חוקי	חוקי	בלתי חוקי
מקדוניה וקוסובו	חוקי (למעט לקוחות סחר בנשים)	-	-
ניו-זילנד	חוקי	חוקי	בלתי חוקי
פינלנד	חוקי (למעט זנות קטינים בפומבי)	חוקי	בלתי חוקי
צרפת	חוקי (למעט זנות קטינים/ בעלי חולשה או בהפרעת הסדר הציבורי)	חוקי (למעט זנות קטינים/ בעלי חולשה או בהפרעת הסדר הציבורי)	בלתי חוקי (החמרה מיוחדת מ-2003)
קנדה	חוקי (למעט בפומבי)	חוקי	בלתי חוקי
רוסיה	חוקי (למעט לקוחות של קטינים)	בלתי חוקי	בלתי חוקי
שבדיה	בלתי חוקי	חוקי	בלתי חוקי

מקורות

חקיקה

- הפרלמנט האירופי, "A Summary of the prostitution regulations in the EU member states", באתר האינטרנט, http://www.europarl.eu.int/hearings/20040119/femm/document1_en.pdf, תאריך כניסה: 7 ביולי 2004.
- חוק העונשין, תשל"ז-1977, סעיף 203ג.
- Illinois Compiled Statutes Annotated (720 ILCS 5/11-18), 2004

מאמרים

- הקליניקה למאבק בסחר בנשים, האוניברסיטה העברית, ומוקד סיוע לעובדים זרים, הפללת הלקוח? בסיס לדיון פתוח, מסמך שהוגש לוועדת החקירה הפרלמנטרית בעניין הסחר בנשים, 17 במרס 2004.
- מרכז מחקר ומידע, הכנסת, מיסוד הזנות בישראל, טיוטת מסמך רקע לדיון הוועדה לקידום מעמד האשה, כתבה רחל וורצברגר, דצמבר 2000.
- משרד המשפטים, דוח הוועדה לבדיקת בעיות הזנות בראשות השופטת הדסה בן-עתנ, ירושלים 1977.
- Barnett Laura, Research Branch, Law and Government Division, Library of Parliament, Prostitution in Canada: International Obligations, Federal Law, and Provincial and Municipal Jurisdiction parliamentary, Canada, January 2004
- Bergström Maria, Research Service, Swedish Parliament, Sex Industry and Prostitution, June 21st 2004
- Froman Ingmarie, Swedish Institute, Sweden's fight against trafficking in women, May 14th 2003
- Kilvington Judith, Day Sophie and Ward Helen, "Prostitution policy in Europe: a time of change?", **Feminist Review** No. 67, Spring 2001, pp. 78–93
- Lefler Julie, "Shining the Spotlight on Johns: Moving Toward Equal Treatment of Male Customers and Female Prostitutes", In: **Hasting Women's Law Journal**, Winter, 1999

- Pinto Susan, Scandia Anita and Wilson Paul, Australian Institute of Criminology, "Prostitution Laws in Australia", 1990, in: <http://www.aic.gov.au/publications/tandi/ti22.pdf>,
- תאריך כניסה : 7 ביולי 2004
- "Prostitution", in: **Dunnell Minnesota Digest**, Matthew Bender & Company, Inc., (the LexisNexis Group), 2003, 4th ed
- Robertson James R., Research Branch, Law and Government Division, Library of Parliament, "Prostitution", Canada, September 2003
- Thorp Arabella, Home Affairs Section, House of Commons Library, Parliament of Britain, Prostitution, June 2004
- West Group, **West's Encyclopedia of American Law**, 1997, Volume 8, pp. 207-209

מכתבים

- אמלן ראלף, מאגרי מידע, מרכז אמריקה, השגרירות האמריקנית בירושלים, יוני 2004.
- ברגסטרום מריה, שירותי מחקר, הפרלמנט של שבדיה, 21 ביוני 2004.
- הפרלמנט של צרפת, 7 ביוני 2004.
- ספריית הפרלמנט הבריטי, 17 ביוני 2004.
- קודירבה נטליה, מרכז לנשים (Crisis centre for women), סנט-פטרסבורג, רוסיה, 13 ביולי 2004.
- רוסו קריסטינה, שירותי מידע, ספריית הפרלמנט של קנדה, 14 ביוני 2004.
- רשברוק פליסיטי, חוקרת בספרית הפרלמנט של ניו-זילנד, 9 ביוני 2004.
- שירות המחקר הפנימי של הפרלמנט של פינלנד, 14 ביוני 2004.

אתרי אינטרנט

- אתר החקיקה הרשמי של ניו-זילנד, <http://www.legislation.govt.nz/>, תאריך כניסה : 23 ביוני 2004.
- דפים מהאתר : http://www.austlii.edu.au/au/legis/vic/consol_act/pca1994295/s12.html (לגבי מדינת ויקטוריה); <http://www.austlii.edu.au/cgi->

bin/disp.pl/au/legis/nsw/consol_act/soa1988189/s19a.html?query=%7E%20prostitut%20client#disp3 (לגבי מדינת New South Wales), תאריך כניסה : 4 ביולי 2004.

- המוסד האוסטרלי למידע משפטי, Australasian Legal Information Institute (A joint facility of UTS and UNSW Faculties of Law), <http://www.austlii.edu.au/>, תאריך כניסה : 12 ביולי 2004.
- הפרלמנט האירופי, <http://www.europarl.eu.int>, תאריך כניסה : 7 ביולי 2004.
- הפרלמנט הצרפתי <http://www.assemblee-nationale.fr/12/rap-info/i1118.asp>, תאריך כניסה : 23 ביוני 2004.
- מרכז ההגירה האירופי בברלין, http://www.emz-berlin.de/projekte_e/pj37_1pdf/Denmark.pdf, תאריך כניסה : 7 ביולי 2004.
- משרד הרווחה של דנמרק, <http://www.pro-centret.dk/Udgivelser/Forespoergsel-UngarskeAmbassade.doc>, תאריך כניסה : 7 ביולי 2004.